

La Guardia Joven en de vernieuwing

In Buenos Aires beleeft de tango sinds een jaar of vijf een ongekende opleving. Een nieuwe generatie muzikanten is druk bezig om tango opnieuw uit te vinden. Ondanks de financiële misère wordt er veel gespeeld in toeristenshows, milonga's en concerten. Er zijn de afgelopen jaren meer interessante cd's verschenen dan in de 25 jaar daarvoor. De *Guardia Joven* –de jonge garde– zit midden in de groeistuipen. Maar komt daar ook iets interessants uit? Kunnen we van de nieuwe generatie ook *vernieuwing* verwachten? En zit er eigenlijk iemand op vernieuwing te wachten?

Tango is van nature conservatief. Het lijkt bij tango te horen om te klagen dat tegenwoordig geen echte tango meer wordt gemaakt. Vroeger, ja vroeger was alles beter, of laten we zeggen: anders. *Los muchachos de antes no usaban gomina* –de jongens van vroeger gebruikten geen haarvet– schreef Manuel Romero al in 1925 in *Tiempos Viejos*. Sterker nog, de eerste keer dat het woord tango in een krant wordt gebruikt, zo rond 1875, is in een ingezonden brief waarin wordt geklaagd dat de muziek van tegenwoordig geen tango meer is.

Dat conservatisme is ook wel logisch, tango is de volksmuziek van de grote stad. En volksmuziek is er niet om steeds opnieuw te worden

uitgevonden maar om de identiteit van de luisteraar te bevestigen. Muziek die zó aan elkaar hangt van weemoed en melancholie behoeft geen nieuwlichterij.

Maar ondertussen is in de afgelopen 100 jaar de tango enorm geëvolueerd. Wie een opname van Eduardo Arolas uit 1917 naast een tango uit deze eeuw legt, kan nauwelijks horen dat het om dezelfde stijl gaat. Zonder innovaties zou de tango het nog geen 20 jaar hebben uitgehouden. Waar komen die ontwikkelingen dan vandaan?

In de jaren '20 wilde Julio de Caro de tango muzikaal verrijken. Met zijn sextet maakte hij

naam door de complexiteit van zijn composities en arrangementen. Hij liet bijvoorbeeld de violen een tegenstem over de melodie van de bandoneons spelen. Deze *contracanto* behoort sinds die tijd tot de basistechnieken van elke tangoarrangeur. Zo'n 15 jaar later vond Juan D'Arienzo dat de tango haar functie als dansmuziek moest terugkrijgen. Hij verscherpte de ritmische contrasten en gaf zijn pianist Rodolfo Biagi de belangrijkste rol in het orkest. Deze stijl werd zo populair dat het de opmaat was voor de stortvloed aan orkesten in de jaren '40. Door een gezonde concurrentie en een grote hoeveelheid goed getrainde muzikanten waren de jaren '40 een creatief hoogtepunt in de geschiedenis van de tango.

Astor Piazzolla wilde juist af van het keurslijf van de dansmuziek. Altijd een beetje een buitenstaander (hij groeide op in New York en volgde zijn muziekopleiding in Parijs) mengde hij tango met elementen uit de jazz en klassieke muziek. In de jaren '60 vond hij zijn ideale expressievorm, zijn kwintet. In deze bezetting nam hij honderden composities op, waarvan er een aantal bijzonder geslaagd is. Zijn neiging

tot provocatie (en zijn creativiteit natuurlijk) leidden ertoe dat hij de bekendste naam in het rijtje 'vernieuwers van de tango' werd.

Horacio Salgán vond de mengelmoes van Piazzolla niet te verteren. Hij bleef altijd binnen het jargon van wat hij tango noemde en ontwikkelde een eigen stijl in een fijn mozaïek van subtiele harmonieën en keurige tangoritmes. Zijn arrangementen zijn schoolvoorbeelden van hoe simpele composities uit de jaren '20 overtuigend modern kunnen worden gemaakt.

Osvaldo Pugliese liet in zijn orkest de vernieuwing organisch ontwikkelen, op basis van de tango van De Caro werden de arrangementen van zijn orkest steeds expressiever en complexer. Pugliese lijkt de belangrijkste inspirator van de *guardia joven* te zijn.

Als in de jaren '70 de populariteit van tango gestaag afneemt en jonge muzikanten kiezen voor elektrische gitaar in plaats van bandoneon, valt er niet veel meer te vernieuwen. Tango wordt een stoffige muzieksoort voor toeristen en grootvaders. Nostalgie past niet meer in het tijdsbeeld. Pas een kleine dertig jaar later komt er weer een substantiële groep muzikanten op het idee om tango als broodwinning te gaan spelen. Nooit eerder heeft de tango zo lang in het slop gezeten.

Maar wat wordt er van een tangomuzikant in de 21e eeuw verwacht? Het hoort erbij om de klassiekers te spelen. Elke bandoneonist speelt op een gegeven moment Quejas de bandoneón of *Milonga del Angel*. Een pianist zal altijd eens *La Yumba* tegenkomen of de solo introductie van *Adiós Nonina*. Allemaal clichés, maar wel mooie clichés. De tangoklassiekers zijn commercieel interessant, omdat ze een groot publiek aanspreken, herkenbaar en ze doen het altijd goed in een

“Vernieuwing is een bijproduct van hard werken en ambitie”

concert. Het blijven nu eenmaal fantastische stukken, ook al zijn ze al veel vaker en veel beter gespeeld.

Wie echter met enige ambitie een orkest start wil niet op een handvol klassiek geworden uitvoeringen terugvallen. Veel meer dan in Europa is het in Buenos Aires een vereiste om met een nieuw orkest ook nieuwe arrangementen of nieuwe composities te spelen. Alleen daarmee ontwikkelt een orkest een eigen geluid en word je als muzikant serieus genomen. Orkesten die nog relatief kort bestaan hebben vaak nog een beperkt eigen repertoire, en spelen dat dus in elk concert.

Het arrangement speelt in tango een belangrijke rol. Het bepaalt hoe een tango door het orkest gespeeld wordt. De volgorde van de verschillende delen, de harmonieën, welke instrumenten welk deel van de melodie spelen, de ritmische opbouw van het stuk en ga zo maar door. De instrumentalisten interpreteren het arrangement, met de noten die op papier staan kunnen ze spelen, schuiven, variëren en kleuren. In tegenstelling tot de jazz is improvisatie in tango vrij beperkt.

Een beginnend arrangeur kan zich makkelijk laten imponeren door al die fantastische uitvoeringen die al van een tango bestaan. Wie durft *Gallo Ciego* in een nieuw jasje te steken als je ooit de uitvoering van Osvaldo Pugliese hebt gehoord? De kracht van Di Sarli's *Bahia Blanca* is zo groot dat je je nauwelijks een andere versie kan indenken ('nieuwe' arrangementen van dit stuk klinken altijd als een slap aftreksel). Als arrangeur doe je er goed aan om al die versies te zien als een speeltuin waarmee je naar hartelust mag knutselen, knippen en plakken. Wie vervolgens met een coherent en overtuigend klinkende tango tevoorschijn komt is al een hele stap op weg.

Voor de interpretatie geldt bijna hetzelfde. Kunnen de beste muzikanten uit het verleden nog worden overtroffen? Geen enkele *cover* van *Gallo Ciego* komt zelfs maar in de buurt van de opname van Pugliese, hooguit is de opnamekwaliteit beter. Toch kun je als muzikant heel veel hebben aan een gezonde kopieerdrijf. Een beetje van jezelf en een beetje Troilo, dat kan heel goed uitpakken.

LIBERTANGO
producties

Najaarscursussen starten
in de week van 5 september

Leiden: maandag-, dinsdag- en donderdagavond
Hoofddorp: vrijdagavond

Het lesrooster is te vinden op de site of neem contact op met Jessica

WWW.LIBERTANGO.NL / JESSICA RIJVOET 06-12534971

La Imperial en Fernández Fierro binnenkort in Nederland

Om vervolgens de Argentijnse tango te kunnen vernieuwen moet je wel van goede huize komen. Het vinden van een nieuwe *sound* is niet zo moeilijk. Voeg maar eens een trombone, of een rockgitaar aan een tangokwartet toe. Die *sound* overtuigend maken is een ander verhaal. Als arrangeur kun je je cursus jazz-harmonie loslaten op een paar clásicos en het resultaat is meestal uiterst wansmakelijk. Je kunt de innovaties van Piazzolla bestuderen en toepassen in je eigen werk en dan blijkt dat Piazzolla veel beter arrangeerde dan jijzelf.

Vernieuwing is geen doel op zich. Wie alleen streeft naar vernieuwing loopt nogal eens aan de muzikaliteit voorbij. Eduardo Rovira streefde in de jaren '60 erg naar vernieuwing maar de meeste van zijn opnames klinken nu hopeeloos gedateerd. Carlos di Sarli speelde in de jaren '40 en '50 op een zeer traditionele manier maar maakte prachtige muziek die nog steeds door dansers en muzikanten wordt gewaardeerd. Vernieuwing is een bijproduct van hard werken en ambitie.

De afgelopen 40 jaar is er in de tango weinig veranderd. We kunnen niet verwachten dat er de nieuwe generatie binnen een paar jaar de tango op z'n kop zet, alsof dat überhaupt al geapprecieerd zou worden. Nu er tientallen orkesten de uitdaging om tango te maken zijn aangegaan, borrelt en bruist de tangoscène in Buenos Aires meer dan we ooit hebben meegemaakt. Van al die orkesten zullen er over 10 jaar een paar boven de rest uit zijn gestegen, er zullen er zelfs een paar bij zijn die de tango definitief hebben vernieuwd.

Op dit moment kunnen we alleen de stroom nieuwe opnamen en concerten over ons heen laten spoelen. Komend seizoen wil ik in La Cadena een subjectieve inventarisatie maken van de muzikanten die in Buenos Aires aan de weg timmeren. Dat is niet zo ver weg: twee grote orkesten komen in Nederland concerten geven – La Imperial en Fernández Fierro – en via webstores als www.tangostore.com kun je cd's van bijvoorbeeld El Arranque, Nicolas Ledesma of Sonia Possetti beluisteren en aanschaffen. En wie nog een tip heeft voor een prachtig onbekend orkest kan mailen naar elpunto@worldmail.nl.

Jur & Jonne

leer lekker dansen!

Ontspannen dansen met aandacht voor elkaar.

Individuele lessen in kleine groepen met veel aandacht voor verfijning en uitbreiding van je techniek.

Groepen: maandag-, woensdag- en donderdagavond
Privélessen: overdag of vrijdagavond

Ook voor gevorderden en vergevorderden
zie voor info onze website of info@tangodiep.nl

tangodiep.nl